

Jádrem sexuálního obtěžování je moc

Kampaň #MeToo by se měla týkat spíše problému ženské práce než celebrit, říká americká feministka Cynthia Enloeová

Může již několikaměsíční celosvětová kampaň proti sexuálnímu obtěžování #MeToo zlepšit **postavení žen ve společnosti**, nebo je honem na čarodějnice? Jsou americký filmový producent Harvey Weinstein a ženy, jež ho obvinily ze sexuálního obtěžování, **dobrymi symboly útlaku žen**? I na tyto otázky se pokouší odpovědět americká feministka Cynthia Enloeová, která v prosinci navštívila Prahu.

PŘEMYSL HOUDA
redaktor LN

LN Co si myslíte o kampani #MeToo?
Je dobře, že k ní došlo a že o všem, co přináší, můžeme zase veřejně hovořit.

LN Zamlouvá se vám její dosavadní průběh?

Jsem především ráda, že skandál mocného hollywoodského producenta Harveyho Weinsteina překročil hranice Hollywoodu a světa celebrit. Obvykle by z takové věci byl krátkodobý – zhruba dvou-týdenní – skandál v bulvárních médiích, nic víc. Kampaň #MeToo však řekla, že by to tím nemuselo ani nemělo skončit, protože podstata kauzy Weinstein se vůbec netýká celebrit. A to je naprostá pravda.

Nemusí se týkat celebrit, pokud se smysluplně uchopí. Týká se práce jako takové, například v obchodních domech, nemocnicích, reklamních agenturách nebo v médiích. Jinak řečeno, kauza Harveyho Weinsteina se týká všech žen, jejichž pracoviště se stalo „sexuálně“ toxickým, otráveným.

LN Weinstein se stal toho symbolem?

Ano, symbolem všedních životů žen vykonávajících všemožnou práci kdekoli na světě.

LN Je dobrým symbolem? Jinak řečeno, jsou jím i herečky, jako je Angelina Jolie, jedna z žen, které Weinsteina obvinily, nebo modelky, jako je Emily Ratajzková, jež se ke kampani také přihlásila?

Nechci mluvit o ženách-herečkách a ženách-modelkách...

LN O čem chcete mluvit?

O zaměstnankyních, protože obě ženy, které jste zmínil, jsou v první řadě zaměstnankyně. Jistě, společnost je transformovala v celebrity, ale nezapomínejme, že jsou především zaměstnankyněmi. Mají svou práci, dělají ji a očekávají, že za ni dostanou řádně zaplacenou. Očekávají ale i to, že ji budou moci vykonávat s náležitým respektem vůči sobě, aniž by musely strpět, že je například filmový producent zamkne ve svém hotelovém pokoji.

Mluvme o té věci právě takto, tedy jako o problému pracoviště, protože jen pak si uvědomíme, že kampaň #MeToo se netýká, či by se alespoň neměla týkat velkých jmen ze světa showbizny – týká se obvyčejného pracoviště bez ohledu na to, že u známých hereček kampaň začala.

LN Začala u těch, o nichž si mnoho lidí řekne: Vždyť je to barterový obchod! Daly tělo a za to dostaly práci. Tak to tam, v Hollywoodu, chodí...

ILUSTRACE RICHARD CORTÉS

To je mýtus, velice pohodlný a populární hollywoodský mýtus. Vypráví příběh o ženě, obzvláště o ženě ze světa showbizny, ale třeba i o ženě ze světa byznysu, která se dere dopředu výhradně s pomocí svého těla.

LN Proč je to mýtus?

Protože vedle žen, které tak jednat mohly a mohou, jsou i jiné, které byly pokřeny, zahanbeny, ale neodvážily se o tom, co se jim stalo, mnoho let promluvit, protože se bály. A také jsou tu ženy, které se dřive vzepřely, odmítly takové jednání, stěžovaly si, ale setkaly se s naprostým nezájmem, ne-li rozhořčením, a proto je ve filmové branži nenajdete.

LN Co podle vás bude výsledkem této kampaně?

Jinak řečeno, ptáte se mě, jestli věřím, že tato kampaň může být bodem zvratu.

LN Ano.

Nevěřím, že by jím mohla být. Kolik takových bodů zvratu už v minulosti

Téma sexuálního obtěžování se vždy na nějaký čas ve veřejném prostoru objeví, pak se z něj ztratí a zase objeví. A kdykoli se toto téma opět objeví, další ženy se něčemu přiučí a ztratí něco ze svého strachu.

bylo? Neměla jím třeba být aféra Dominiqua Strausse-Kahna? (Bývalý francouzský šéf Mezinárodního měnového fondu byl 14. května 2011 zatčen v New Yorku v souvislosti s obviněním ze sexuálního obtěžování pokojské v hotelu. Soud ho však zprostil viny – pozn. red.) Anebo

snad jeho oběti nebyly stejně důležité jako ty dnešní?

Proč nebyla bodem zvratu třeba aféra Anity Hillové? (V roce 1991 tato advokátka obvinila tehdejšího kandidáta na soudce amerického Nejvyššího soudu Clarence Thomase ze sexuálního obtěžování, navzdory tomu ho Senát USA schválil – pozn. red.)

Na druhé straně však tato kampaň jistý efekt mít může – jako každá jiná v minulosti –, konečně jistý efekt má už teď. Řada žen, mladých i starých, vystoupila ze stínu a řekla: „Nikdy jsem o tom nemluvila. Je to tak ponižující vyprávět, jak si mě jednou šéf zavolal do kanceláře a jak se tam ke mně choval. Ale teď jsem se rozhodla, že o tom přece jen poprvé promluví.“ A toto gesto, které prolamuje mnohaleté mlčení, není natolik nepodstatné, jak by se na první pohled mohlo zdát.

LN Sama ale říkáte, že potenciálních bodů zvratu se v minulosti v této věci odehrálo mnoho, i kampani...

A některých jsem se zúčastnila... Na začátku byla bitva o pojem „sexuální obtěžování“, která představuje základ všeho následujícího, včetně současné kampaň. Víte, kdy se bitva o pojem „sexuální obtěžování“ odehrála?

LN Nevím.

V roce 1980. Skoro jako by se to stalo včera, že? Tehdy jsem poprvé slyšela, že někdo spojil ona dvě slova – sexuální a obtěžování.

LN Kdo to byl?

Feministická právnička. Hledala jsem někoho, kdo by pomohl mé kolegyni z univerzity, kterou sexuálně obtěžoval její šéf. A našla jsem ji a ona mi pomohla. Spojení těchto dvou slov bylo před skoro 40 lety absolutní novum. A tato právnička spolu s dalšími tehdy bojovala, aby se toto sousloví stalo součástí pracovního práva, aby se ženy měly jak bránit, pokud by se na svém pracovišti setkaly se sexuálním obtěžováním.

Ptala jsem se tehdy, co vlastně to sexuální obtěžování je, jak ho pro pracovní právo definovat, a jak vlastně se pozná ten, kdo se ho dopouští? Vždyť to není flirt ani násilný sexuální útok. Je to něco mezi tím, ale co přesně? A jak se to „mezi“ pozná a jak to „mezi“ prokázat? Nebyla jsem si jistá a ani mé kolegyně, se kterými jsem o tom diskutovala. A vidíte, dnes je situace poněkud jiná.

Mluvíme o tom, protože rok 1980 je úplný začátek a kampaň #MeToo není nic jiného než zatím nejnovější aktualizace toho, co v roce 1980 začalo, a je tudíž dosud dost mladé a bude se vyvíjet. Když se mě ptáte na #MeToo, musím mluvit o celém již skoro 40letém procesu.

Téma se vždy na nějaký čas ve veřejném prostoru objeví, pak se z něj ztratí a zase objeví. A byt okolnosti jeho objevení bývají neobyčejně rozmanité, myslím – a v tom je má naděje –, že kdykoli se toto téma vynoří, další ženy se něčemu přiučí, ztratí něco ze svého strachu či se dokonce začnou více angažovat a začnou hovořit o tom, co se jim stalo.

LN Není v tom ale i problém? Třeba veřejně řeknou, že je jejich šéf sexuálně obtěžoval, ale nemusí to být pravda a tomu muži to může zničit život.

To se stát může a v některých případech se také děje. Takovou námitku byste však mohli vznést vůči jakémukoli obvinění, nebo se snad pletu? Vždy přece kdokoli může být kýmkoli obviněn, že něco spáchal, a nemusí to být pravda. Proto je nesmírně důležité mluvit o právech obviněných a těmto právům vždy zcela dostát.

Nemůžete jen proto, že bojujete za něco, co považujete za správnou věc, pošlapávat práva obviněného. Nemůžete se zříct spravedlivého procesu a řádných procedur a vypouštět jen běsy nebo, chcete-li, rozpoutávat hony na čarodějnice. Těžko lze něco takového obhajovat. Ale je to tento případ? Rozhodně si to nemyslím.

Bylo by chybou se domnívat, že příliš velké procento žen si své sexuální obtěžování vymyslí. Nemají důvod a myslím, že je taková myšlenka nebezpečným mýtem. A také si všimněte, že se nemalé procento mužů, kteří byli ze sexuálního obtěžování obviněni, k němu přiznalo.

LN Ale často okamžitě podotknou, že to bylo velmi dávno, že si to příliš nepamatuji...

Nebo vysvětlují, že se to tak tehdy na těch místech dělalo, že to bylo normální či že to byl vtíp. Prostě to zlehčují. Jistě, to je pravda. Ale znovu – nezapomínejme, že samotný akt vesměs připouští. Nemyslíte, že to stojí za zmínku?

Pokračování na straně 14